

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1824

Vragen van de leden **Ellemeet** en **Kröger** (beiden GroenLinks) aan de Ministers van Justitie en Veiligheid en van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties over *de aanhouding van klimaatactivisten* (ingezonden 27 januari 2023).

Antwoord van Minister Yeşilgöz-Zegerius (Justitie en Veiligheid), mede namens de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (ontvangen 10 maart 2023) Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 1594

Vraag 1

Kent u het bericht dat vanochtend vroeg een zestal klimaatactivisten door de politie is gearresteerd wegens opruiing? Zo ja, klopt dit bericht? Waarom zijn precies deze klimaatactivisten aangehouden? Is deze aanpak normaal in dit soort situaties? Welke concrete dreiging rechtvaardigde precies deze ingrijpende aanpak? Kunt u aangeven hoe het besluit om tot de arrestatie over te gaan tot stand is gekomen?¹

Antwoord 1

Ja, ik ben bekend met dit bericht en kan bevestigen dat het klopt dat er die ochtend zes mensen zijn aangehouden. In totaal zijn er acht personen voor opruiing aangehouden voorafgaand aan de demonstratie. In mijn antwoord op vraag 2 zal ik ingaan waarom deze mensen zijn aangehouden.

Vraag 2

Houden deze arrestaties en de eerdere aanhouding van een woordvoerder van Extinction Rebellion verband met een aangekondigde actie om aandacht te vragen voor de klimaatcrisis? Zo ja, deelt u de mening dat dit preventief aangehouden op gespannen voet staat, zo niet in strijd is met de in artikel 9 Grondwet verankerde demonstratievrijheid? Kunt u bij de beantwoording van deze vraag ook de uitspraak van het Gerechtshof Amsterdam van vorig jaar, waarin werd gesteld dat het oproepen tot een blokkade geen strafbaar feit is, betrekken?

¹ Extinction Rebellion, 26 januari 2023, «Politie arresteert tenminste zes geweldloze klimaatactivisten thuis voor opruiing», <https://extinctionrebellion.nl/politie-arresteert-tenminste-zes-geweldloze-klimaatactivisten-thuis-voor-opruiing/>

Antwoord 2

De acht aanhoudingen zijn verricht als gevolg van de verdenking tot een strafbaar feit, namelijk opruiing. De opruiing had op dat moment al plaatsgevonden. De verdachten zijn dezelfde dag weer op vrije voeten gesteld. Wel is aan deze verdachten een gedragsaanwijzing in de vorm van een gebiedsverbod opgelegd waardoor zij zich niet op of bij de Utrechtsebaan (de A12) mochten begeven. Vijf van de acht opgelegde gedragsaanwijzingen zijn inmiddels door de rechtbank in stand gehouden.² Deze verdachten mogen zich gedurende een bepaalde periode niet op de Utrechtsebaan begeven, zij mogen wel weer in de naastgelegen straten komen. De gedragsaanwijzing van de andere drie verdachten is niet in stand gehouden. De verdachten konden op 28 januari jl. wel demonstreren op andere plekken die door de gemeente zijn aangedragen. Door de rechtbank Den Haag is bovendien onlangs nog geoordeeld dat een blokkade van de A12 gevaarlijk is en strafbaar kan zijn.³ Hierbij heeft de rechtbank uitdrukkelijk rekening gehouden met het demonstratierecht en de vreedzaamheid van de voorgenomen actie en geoordeeld dat het ingrijpen van de politie noodzakelijk en proportioneel was. Het Gerechtshof Amsterdam heeft eerder geoordeeld dat de oproep tot het blokkeren van wegen een potentieel strafbaar feit is, maar dat de verdachte in deze specifieke zaak niet strafbaar was aangezien naar het oordeel van het Hof niet bewezen kon worden dat de verdachte opzet had op het aansporen tot enig strafbaar feit of tot gewelddadig optreden tegen het openbaar gezag, of dat hij bewust de aanmerkelijke kans daartoe op de koop heeft toegenomen.⁴

Vraag 3

Deelt u de mening dat deze handelwijze intimiderend is en valt te kwalificeren als een poging om demonstranten te ontmoedigen om uiting te geven aan hun zorgen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3

Zoals hierboven aangegeven zijn deze aanhoudingen verricht als gevolg van een verdenking van een strafbaar feit dat al had plaatsgevonden. Deze demonstranten zijn niet ontmoedigd om uiting te geven aan hun zorgen en konden demonstreren op de andere aangewezen plekken door de gemeente. In het kader van de aanhouding treedt de politie op onder het gezag van de officier van justitie. De politie maakt zelf een operationele afweging in de wijze van aanhouden.

Vraag 4

In hoeverre zijn in dit geval de door het College voor de Rechten van de Mens, Amnesty International en andere mensenrechtenorganisaties geformuleerde uitgangspunten voor demonstraties gevolgd? Is bijvoorbeeld in dit geval een afweging gemaakt of ingrijpen in de demonstratievrijheid gerechtvaardigd en noodzakelijk is? Vindt u dat dit ingrijpen is gebaseerd op voldoende informatie? Welke informatie is nog meer gebruikt, naast de oproepen tot vreedzame demonstraties op sociale media? Deelt u de mening dat het preventief arresteren van klimaatactivisten ter voorkoming van verkeershinder een disproportionele maatregel is? Zijn andere minder vergaande opties overwogen? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 4

Ik verwijs u naar mijn antwoorden op de vragen 1, 2 en 3.

Vraag 5

Deelt u de mening dat deze preventieve arrestatie van deze klimaatactivisten indruist tegen de beginselen van de democratische rechtstaat? Zo nee, waarom niet en wordt dit staand beleid bij (aangekondigde) demonstraties? Zo ja, welke maatregelen neemt u zich voor om vrijlating te bespoedigen en

² Rechtbank Den Haag, 28 februari 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:2284 en ECLI:NL:RBDHA:2023:2286.

³ Rechtbank Den Haag, 13 januari 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:174.

⁴ Gerechtshof Amsterdam, 9 maart 2022, ECLI:NL:GHAMS:2022:726.

de aangekondigde klimaatactie volgens de regels van de Grondwet en de Wet openbare manifestaties te laten plaatsvinden?

Antwoord 5

Zoals in de beantwoording op de vragen 1, 2 en 3 opgenomen zijn de aanhoudingen verricht als gevolg van de verdenking van een strafbaar feit dat op dat moment al was gepleegd, namelijk opruiing. De verdachten zijn diezelfde dag nog in vrijheid gesteld, met een gedragsaanwijzing om zich gedurende een bepaalde periode niet te begeven op of bij de Utrechtsebaan te Den Haag. Het stond hen vrij om op andere door de gemeente aangewezen plekken te demonstreren.

Vraag 6

Bent u bereid om deze vragen per omgaande (in elk geval voor de aanvang van de aangekondigde demonstratie) en afzonderlijk van elkaar te beantwoorden?

Antwoord 6

Het is mij niet gelukt om uw vragen binnen één dag te beantwoorden.